

Guía Docente				
Datos Identificativos			2021/22	
Asignatura (*)	Historia Económica		Código	611G02002
Titulación				
Descriptor				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	1º cuatrimestre	Primeiro	Formación básica	6
Idioma	CastelánGalego			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Economía			
Coordinación	Miras Araujo, Jesus	Correo electrónico	jesus.miras@udc.es	
Profesorado	Maixe Altes, Joan Carles	Correo electrónico	carlos.maixe@udc.es	
	Martinez Lopez, Alberto		alberte.martinez@udc.es	
	Miras Araujo, Jesus		jesus.miras@udc.es	
Web				
Descrición xeral	Esta materia pretende dous obxectivos primordiais. Por un lado, coñecer as transformacións económicas que conduciron ao mundo contemporáneo á situación actual. Partindo da preponderancia europea e occidental na economía mundial, buscamos as bases dese liderado, sen facer táboa rasa do resto do mundo. Por outro lado, analizar a evolución económica de España no longo prazo, tomando como punto de inicio as condicións determinadas pola crise do Antigo Réxime, para despois determinar o marco xeral do crecemento económico español contemporáneo. Desenvolvemos o temario baixo unha dobre perspectiva, cronolóxica e espacial. Para elo, analízase o impacto da expansión europea no resto do mundo durante os séculos modernos, na que España tivo un rol sobresaínte, aínda que con importantes contrastes, sobre todo de carácter rexional; as consecuencias da industrialización europea na economía internacional no século XIX, incluído o insuficiente impacto sobre a modernización da economía española; e, finalmente, as tensións dun século de globalización, o XX, que para España significou unha loita ?non sempre exitosa? por achegarse aos ritmos socioeconómicos europeos. Así mesmo, pese ao contido xeneralista da materia, prestarase especial atención á análise da evolución da empresa nos dous últimos séculos, e ao estudo das relacións entre a empresa e o crecemento económico.			

Plan de continxencia

1. Modificacións nos contidos

Non se produciron cambios en relación co contido e o programa da materia.

2. Metodoloxías

*Metodoloxías docentes que se manteñen

Uso da plataforma Moodle de Historia Económica: materiais dispoñibles para o traballo personalizado do estudante, incluído o material audiovisual gravado coas sesións en liña do curso.

*Metodoloxías docentes que se modifican

Incorpórase o material audiovisual gravado coas sesións en liña do curso.

3. Mecanismos de atención personalizada ao alumnado

Ferramentas: Moodle/Email/Teams

Temporalización: Horario de titorías, semanal, de cada profesor.

4. Modificacións na avaliación

Avaliación continua (60%): corresponde á avaliación continua tradicional.

Exame final (40%): Primeira parte (en liña, proba de tipo test sobre o conxunto das ensinanzas: 20%); Segunda parte: exame escrito en liña (preguntas relacionadas con cada tema, correspondente a exercicios prácticos, lecturas obrigatorias ou aspectos de contido impartidos na materia): 20%

*Observacións de avaliación:

a) Cualificación de non presentado: corresponde ao alumno cando só participe en actividades de avaliación que teñan unha ponderación inferior ao 20% da nota final, independentemente da nota acadada.

b) Segunda oportunidade: Na segunda oportunidade, os criterios de avaliación serán os mesmos que na primeira, aínda que aqueles alumnos que non enviaron no período correspondente algunha das tarefas da avaliación continua do primeiro cuatrimestre, poderán envialas nunhas datas determinadas a tal efecto.

c) En condicións de avaliación: Está prohibido acceder á sala de exames con calquera dispositivo que permita a comunicación co exterior e / ou o almacenamento de información.

d) Identificación do alumno: O alumno deberá acreditar a súa identidade segundo a normativa vixente.

5. Modificacións da bibliografía ou webgrafía;

Lecturas recomendadas, acceso directo en Moodle:

Feliú i Montfort, Gaspar y Sudrià, Carles (2013): Introducción a la historia económica mundial [Recurso electrónico:

Luis Julio Tascón Fernández, Misael Arturo López Zapico (2012): Historia Económica, Biblioteca Nueva, Mundial
[<http://sfx.bugalia.org/aco?sid=III:innopac&pid=id=9788499405254>].

Manuais de acceso libre de distintas materias: en formato e-libro

[https://udcgal-my.sharepoint.com/:b:/g/personal/maria_parga_udc_es/EfEqcB2Bo4RloUMpMcuiIHIbWox6CQIIIfm8cog4OYdWVYg?e=KcTfao]

Acceso a e-libro plataforma [<https://www.youtube.com/watch?v=TEUk4DT588o&t=12s>]

Nueva Historia de Las Grandes Crisis Financieras

[https://scholar.google.es/scholar?hl=es&as_sdt=0%2C5&q=Nueva+historia+de+LAS+GRANDES+CRISIS+FINANCIERAS&btnG=]

Spanish Economic Growth, 1850?2015

[https://scholar.google.es/scholar?hl=es&as_sdt=0%2C5&q=Spanish+Economic+Growth%2C+1850%E2%80%932015&btnG=]

Google Académico [https://scholar.google.es/schhp?hl=es&as_sdt=0,5]

Competencias do título

Código	Competencias do título
--------	------------------------

Resultados da aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias do título		
Coñecer e entender a realidade económica internacional e española, coas súas transformacións no longo prazo, así como a evolución das institucións económicas e da actividade empresarial.	A7 A8		
Coñecer e entender a natureza da empresa e a súa relación co entorno socioeconómico	A4 A5 A6	B1 B2	C6
Asimilar que as realidades económicas son complexas, interrelacionadas con variables sociais, políticas e culturais, e inmersas nun contexto dinámico		B3 B4	C4 C6
Apreciar o papel desempeñado polos factores económicos e os factores institucionais nos procesos de desenvolvemento económico	A7		
Análise das variábeis que determinaron o liderado occidental no proceso de crecemento económico contemporáneo	A7		
Axudar a entender as orixes e persistencia das desigualdades socioeconómicas entre países	A7		
Aplicar conceptos básicos da economía e da empresa a diferentes contextos históricos	A4 A8	B5 B9	
Coñecer as distintas modalidades de empresa xurdidas na evolución histórica recente, e os factores que condicionaron as súas formas de crecemento	A7 A10		
Potenciar o emprego de técnicas e instrumentos cuantitativos básicos que impliquen o uso de material estatístico e gráfico	A8		
Capacidade analítica e sintética			C4
Capacidade crítica e autocrítica		B10	C4 C6
Capacidade de traballo en grupo	A12		C4
Capacidade de expresión, oral e escrita			C1
Reforzar a capacidade de comprensión lectora			C1 C8
Elaborar e defender argumentos sobre cuestións económicas	A12		
Resolver problemas sobre as cuestións económicas, facendo uso dos coñecementos sobre a realidade empresarial, as teorías, os modelos e os métodos científicos da economía e a empresa	A4 A8		
Capacidade de procura, selección e elaboración de información	A3 A6		
Capacidade de aplicación dos coñecementos adquiridos á interpretación do material estatístico, gráfico e documental	A9		
Destreza na aplicación de técnicas cuantitativas para o tratamento de repertorios estatísticos	A5 A8		
Capacidade para o traballo autónomo			C4 C5
Capacidade de aplicar o coñecemento na práctica			C4 C6 C7
Analizar e interpretar datos básicos da conxuntura económica	A3		C4
A materia aporta valores humanísticos e culturais importantes para desenvolver o liderado empresarial ao que están chamados os futuros Graduados en Administración e Dirección de Empresas	A5		C4

Contidos

Temas	Subtemas
-------	----------

Tema 1: As economías europeas preindustriais (séculos XVI-XVIII)	1. As economías agrícolas tradicionais 2. O crecemento do comercio e a manufactura 3. A estrutura da economía española no Antigo Réxime
Tema 2: O proceso de industrialización. A Revolución Industrial e a difusión de crecemento económico moderno (1780-1870)	1. Revolución industrial e crecemento económico no século XIX 2. Pautas de industrialización 3. O difícil arranque do desenvolvemento capitalista en España
Tema 3: A segunda revolución industrial, 1870-1945	1. A revolución tecnolóxica, a internacionalización das economías e o nacemento da empresa moderna 2. A inestabilidade de entreguerras, 1914-1945 3. A incompleta modernización da economía española
Tema 4: A economía mundial ante a terceira revolución industrial (1945-2010)	1. A nova orde económica internacional (1945-1958) 2. Do círculo virtuoso ao círculo vicioso (1959-1985) 3. A era da globalización e a súa repercusión na empresa 4. Do colapso do primeiro franquismo á modernización da economía española

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias	Horas presenciais	Horas non presenciais / traballo autónomo	Horas totais
Actividades iniciais	B1 B2 B3	4	0	4
Sesión maxistral	A3 A4 A5 A12 B4 B5 B9 B10 C5 C6 C7	17	17	34
Lecturas	A6 A7	7	14	21
Estudo de casos	A9 A10	4	12	16
Seminario	A8 C1 C4	4	4	8
Análise de fontes documentais	C8	10	20	30
Proba obxectiva	A4 A5 A7 B2 B3	2	34	36
Atención personalizada		1	0	1
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado				

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Actividades iniciais	Integran as seguintes actividades: - Técnicas de procura de información sobre Economía e Empresa e Ciencias Sociais en xeral. Utilizarase como ferramenta, entre outras, o "Buscador de Economía e Empresa da Facultade de Economía e Empresa da UDC". - Técnicas de comentarios de textos. - Técnicas de análise de material gráfico e estatístico.
Sesión maxistral	Nestas sesións o profesor impartirá as pautas chave da materia que o alumno debe coñecer e preparar con traballo persoal e coa axuda do resto de instrumentos que ofrece o curso.
Lecturas	Análise e discusión de lecturas obrigatorias, complemento das clases maxistrais. Realizarase, preferentemente, no tempo dedicado a tutoría de subgrupo de 15 alumnos.
Estudo de casos	Inclúen as prácticas con material cuantitativo e cualitativo, así como determinadas lecturas.
Seminario	Complemento das lecturas, estudos de caso e prácticas (materiais cuantitativos e cualitativos discutidos en clase).
Análise de fontes documentais	Inclúen as prácticas con material cuantitativo e cualitativo, así como determinadas lecturas.

Proba obxectiva	Consistirá na realización dun exame escrito sobre os contidos do programa.
-----------------	--

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Seminario Análise de fontes documentais Lecturas Estudo de casos Actividades iniciais	En cada unha das metodoloxías que aquí se especifican procurarase unha atención personalizada, nas correspondentes sesións de clase ou en horario de tutoría do profesor.

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias	Descrición	Cualificación
Seminario	A8 C1 C4	Complemento das lecturas, estudos de caso e prácticas (materiais cuantitativos e cualitativos discutidos en clase). A súa avaliación será conxunta coa das lecturas. Na súa avaliación terase en conta a participación do alumno na aula.	0
Análise de fontes documentais	C8	Inclúen as prácticas con material cuantitativo e cualitativo. Na súa avaliación terase en conta a participación do alumno na aula.	35
Lecturas	A6 A7	Análise e discusión de lecturas obrigatorias, complemento das clases maxistras. Realizarase, preferentemente, no tempo dedicado a tutoría de subgrupo de 15 alumnos. Na súa avaliación terase en conta a participación do alumno na aula. A entrega dos traballos documentais que se realicen nesta materia, solicitarase en formato virtual e/ou soporte informático e realizarase a través de Moodle, en formato dixital sen necesidade de imprimilos.	15
Estudo de casos	A9 A10	Inclúen as prácticas con material cuantitativo e cualitativo, así como determinadas lecturas. A súa avaliación será conxunta coa da análise de fontes documentais. Na súa avaliación terase en conta a participación do alumno na aula. A entrega dos traballos documentais que se realicen nesta materia, solicitarase en formato virtual e/ou soporte informático e realizarase a través de Moodle, en formato dixital sen necesidade de imprimilos.	0

Actividades iniciais	B1 B2 B3	Integran as seguintes actividades: - Técnicas de procura de información sobre Economía e Empresa e Ciencias Sociais en xeral. Utilizarase como ferramenta, entre outras, o "Buscador de Economía e Empresa da Facultade de Economía e Empresa da UDC". - Técnicas de comentarios de textos. - Técnicas de análise de material gráfico e estatístico. A súa avaliación será conxunta coa da análise de fontes documentais. Na súa avaliación terase en conta a participación do alumno na aula.	0
Sesión maxistral	A3 A4 A5 A12 B4 B5 B9 B10 C5 C6 C7	Nestas sesións o profesor impartirá as pautas chave da materia que o alumno debe coñecer e preparar con traballo persoal e coa axuda do resto de instrumentos que ofrece o curso. A súa avaliación farase basicamente ao través da proba obxectiva de final de curso.	0
Proba obxectiva	A4 A5 A7 B2 B3	Consistirá na realización dun exame escrito sobre os contidos do programa. Para superar a materia haberá que obter polo menos quince puntos. Valorarase a capacidade de expresión, manexo e dominio do vocabulario específico, capacidade analítica e sintética, e coñecemento dos contidos do programa.	50

Observacións avaliación

Está prohibido acceder á aula do exame con calquera dispositivo que permita a comunicación co exterior e/ou almacenamento de información. O estudante deberá acreditar a súa personalidade, identificándose consonte á normativa vixente.

Os alumnos que só participen en actividades de avaliación que teñan unha ponderación inferior ao 20% sobre a cualificación final serán cualificados como non presentados, con independencia da cualificación acadada.

Os estudantes con recoñecemento de dedicación a tempo parcial están exentos de asistencia, pero serán avaliados cos mesmos criterios que os alumnos a tempo completo.

Os criterios de avaliación correspondentes á segunda oportunidade serán semellantes aos da primeira oportunidade. Os estudantes realizarán unha proba obxectiva cuxo resultado sumarse á cualificación da avaliación continua obtida durante o primeiro cuatrimestre.

As condicións de avaliación da oportunidade adiantada serán as establecidas para a segunda oportunidade.

Fontes de información

Bibliografía básica	Para o seguimento do programa e, en especial, para a preparación do exame final é recomendábel a consulta dalgún dos seguintes manuais, en especial dos citados no primeiro bloque: Manuais básicos COMÍN, F. (2011), Historia económica mundial: de los orígenes a la actualidad, Madrid, Alianza. COMÍN, F., HERNÁNDEZ, M. y LLOPIS, E. (eds.) (2002), Historia económica de España, siglos X-XX, Barcelona, Crítica. FELIÚ, G. y SUDRIÀ, C. (2007), Introducción a la historia económica, Valencia, Universitat de València. MALUQUER DE MOTES, J. (2014), La economía española en perspectiva histórica, Barcelona, Pasado & Presente. PALAFOX, J. (coord.) (1998), Curso de historia económica, Valencia, Tirant lo Blanch. PALAFOX, J. (ed.) (2014), Los tiempos cambian. Historia de la economía, Valencia, Tirant Lo Blanch. MALUQUER DE MOTES, J. (2014), La economía española en perspectiva histórica, Barcelona, Pasado & Presente.
----------------------------	---

Bibliografía complementaria

Outros manuais
ALDCROFT, D.H. (2003), Historia de la economía europea, 1914-2000, Barcelona, Crítica.
ANES, G. (ed.) (1999), Historia económica de España, Siglos XIX y XX, Barcelona, Galaxia Gutenberg-Círculo de Lectores.
ARMESILLA, S. (2019), Breve historia de la economía. Ediciones Nowtilus.
ARTOLA, M. (dir.) (1993), Enciclopedia de Historia de España, Tomo I, Madrid, Alianza Universidad.
BROADBERRY, S. and O'Rourke, K.H. (2010), The Cambridge Economic History of Modern Europe, Cambridge, Cambridge University Press.
BRODER, A. et al. (2001), Historia de la España contemporánea: desde 1808 hasta nuestros días, Barcelona, Ariel.
CAMERON, R. y NEAL, L. (2016), Historia económica mundial. Desde el Paleolítico hasta el presente, Madrid, Alianza Editorial.
CAMPS CURA, E. (2013), Historia económica mundial. La formación de la economía internacional (siglos XVI-XX), Madrid, McGraw Hill.
CARRERAS, A. y TAFUNELL, X. (2003), Historia económica de la España contemporánea, Barcelona, Crítica.
CARUANA, L. (coord.) (2015), Cambio y crecimiento económico, Madrid, Pirámide.
CIFERRI, D. y DI COLLI, S. (2015), Pequeña historia de la economía: desde el trueque hasta la prima de riesgo, Madrid, Siruela.
CLARK, G. (2007), A Farewell to Alms: A Brief Economic History of the World, Princeton, Princeton University Press.
CLARK, G. (2014), Adiós a la sopa de pan, hola al sushi: breve historia económica mundial, Valencia, Universitat de València.
COLLANTES, F. (2017), La economía española en 3D. Oferta, demanda y largo plazo, Madrid, Pirámide.
COMÍN, F., HERNÁNDEZ, M. y LLOPIS, E. (eds.) (2005), Historia económica mundial, siglos X-XX, Barcelona, Crítica.
COMÍN, F. y MARTÍN ACEÑA, P. (eds.) (1996), La empresa en la historia de España, Madrid, Civitas.
DI VITTORIO, A. (coord.) (2003), Historia económica de Europa: siglos XV-XX, Barcelona, Crítica.
FOREMAN-PECK, J. (1995), Historia de la economía mundial. Las relaciones económicas internacionales desde 1850, Madrid, Prentice Hall.
GARCÍA DELGADO, J.L. y JIMÉNEZ, J.C. (1999), Un siglo de España. La economía, Madrid, Marcial Pons.
GARCÍA RUIZ, J.L. (coord.), CASADO, J., FATJÓ, P. y NÚÑEZ, G. (1998), Historia de la empresa mundial y de España, Madrid, Síntesis.
GARCÍA RUIZ, J.L. y MANERA, C. (2006), Historia empresarial de España. Un enfoque regional en profundidad, Madrid, LID.
GERMAN, L., LLOPIS, E., MALUQUER, J. y ZAPATA, S. (eds.) (2001), Historia económica regional de España siglos XIX y XX, Barcelona. Crítica.
GONZÁLEZ, A. y MATÉS, J. M. (coords.) (2012), Historia económica de España, Barcelona, Ariel.
KENWOOD, A.G. y LOUGHEED, A.L. (1991), Historia del desarrollo económico internacional, Madrid, Istmo, vol. 1.
KENWOOD, A.G., LOUGHEED, A.L. y GRAFF, M. (2014), Growth of the International Economy, 1820-2015, London, Routledge.
KISHTAINY, N. (2019), Breve historia de la economía. Biblioteca Nueva Editorial.
KRIEDTE, P. (1994), Feudalismo tardío y capital mercantil, Barcelona, Crítica.
LLOPIS, E. (ed.) (2004), El legado económico del Antiguo Régimen en España, Barcelona, Crítica.
MARCOS, A. (2000), España en los siglos XVI, XVII y XVIII. Economía y sociedad, Barcelona, Crítica.
NADAL, J. (1975), El fracaso de la revolución industrial en España, 1814-1913, Barcelona, Ariel.
NADAL, J. y CARRERAS, A. (dirs.) (1990), Pautas regionales de la industrialización española (siglos XIX y XX), Barcelona, Ariel.
NADAL, J., CARRERAS, A. y SUDRIÀ, C. (comps.) (1987), La economía española en el siglo XX. Una perspectiva histórica, Barcelona, Ariel.
NEAL, L. y CAMERON, R. (2016), A Concise Economic History of the World: From Paleolithic Times to the Present, Oxford, Oxford University Press.
OCAMPO SUÁREZ-VALDÉS, J. (1998), Historia económica mundial y de España, Oviedo, Universidad de Oviedo.
OSTERHAMMEL, J. y PETERSSON, N. (2019), Breve historia de la globalización: del 1500 a nuestros días. Buenos Aires, Siglo XXI Editora Iberoamericana.
PASCUA ECHEGARAY, E. (2012), Historia económica española y mundial, Madrid, Centro de Estudios Financieros.
PERSSON, K.G. (2010), An Economic History of Europe. Knowledge, Institutions and Growth, 600 to the Present, Cambridge, Cambridge University Press.
PRADOS DE LA ESCOSURA, L. (1998), De Imperio a nación. Crecimiento y atraso económico en España (1780-1930), Madrid, Alianza Universidad.
PRADOS DE LA ESCOSURA, L. (2003), El progreso económico de España (1850-2000), Madrid, Fundación BBVA.
PRADOS DE LA ESCOSURA, L. (2017), Spanish Economic Growth, 1850-2015, London, Springer.
<https://link.springer.com/content/pdf/10.1007%2F978-3-319-58042-5.pdf>.
SÁNCHEZ-ALBORNOZ, N. (ed.) (1985), La modernización económica de España, 1830-1930, Madrid, Alianza Universidad.
TASCÓN, J. y LÓPEZ ZAPICO, M.A. (2012), Historia económica mundial. Una visión eurocéntrica de la actividad económica, del Neolítico al siglo XXI, Madrid, Biblioteca Nueva.
TORRES, J. (2015), El Capitalismo en crisis: del crac de 1929 a la actualidad, Madrid, Anaya.
TORTELLA, G. (1994), El desarrollo de la España contemporánea. Historia económica de los siglos XIX y XX, Madrid, Alianza Universidad.
TORTELLA, G. (2000), The Development of Modern Spain. An Economic History of the Nineteenth and Twentieth Centuries, Cambridge, Mass., Harvard University Press.
VALDALISO, J.M. y LÓPEZ, S. (2007), Historia económica de la empresa, Barcelona, Crítica.
VERSIGNASSI, A. (2019), Crac!: unha breve

historia da Economía da Grecia antiga ao século XXI, Pontevedra, Catroventos.VRIES, J. de (1992), La economía de Europa en un período de crisis, 1600-1750, Madrid, Cátedra.ZAMAGNI, V. (2001), Historia económica de la Europa contemporánea: de la revolución industrial a la integración europea, Barcelona, Crítica.

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Observacións

A materia non esixe requisitos previos. Porén, considéranse recomendábeis algúns prerequisites e coñecementos previos:- Coñecemento básico de informática a nivel de usuario (procesador de texto, folla de cálculo, navegador de Internet).- Coñecementos de Historia Universal.- Coñecementos de Historia de España.- Familiaridade con conceptos básicos de Economía.Durante o desenvolvemento das clases promoverase a participación dos alumnos a través de exercicios e preguntas que permitan comprobar a asimilación de coñecementos e o manexo dos conceptos utilizados.

Farase, na medida do posible, un uso sostible dos recursos, tratando de minimizar os impactos negativos sobre o medio natural. Por iso:1. A entrega dos traballos documentais que se realicen nesta materia: a. Solicitarase en formato virtual e/ou soporte informático. b. Realizarase a través de Moodle, en formato dixital sen necesidade de imprimilos ou ben serán presentados oralmente.A materia persegue suliñar a importancia dos principios éticos relacionados cos valores da sostenibilidade nos comportamentos persoais e profesionais.Traballase para identificar e modificar prexuizos e actitudes sexistas, tratando de influir na contorna, co obxectivo de modificalos e fomentar valores de respecto e igualdade.Facilitarase a plena integración do alumnado que por razón físicas, sensoriais, psíquicas ou socioculturais, experimenten dificultades a un acceso axeitado, igualitario e proveitoso á vida universitaria.

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías